

Bài 2

LIÊM KHIẾT

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

- HS hiểu thế nào là liêm khiết ; phân biệt hành vi liêm khiết với không liêm khiết trong cuộc sống hằng ngày ;
- Vì sao cần phải sống liêm khiết ;
- Muốn sống liêm khiết thì cần phải làm gì.

2. Về kỹ năng

HS có thói quen và biết tự kiểm tra hành vi của mình để rèn luyện bản thân có lối sống liêm khiết.

3. Về thái độ

Có thái độ đồng tình, ủng hộ và học tập tấm gương của những người liêm khiết, đồng thời phê phán những hành vi thiếu liêm khiết trong cuộc sống.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

- Cần làm cho HS hiểu rõ nội dung cốt lõi của liêm khiết là sống trong sạch, không tham lam, không tham ô lãng phí, không hám danh, hám lợi.

– Nhấn mạnh ý nghĩa và tác dụng của lối sống liêm khiết đối với bản thân và xã hội, từ đó chỉ rõ sự cần thiết của phẩm chất này đối với tất cả mọi người.

2. Về phương pháp

Ngoài việc sử dụng kết hợp các phương pháp như : giảng giải, đàm thoại, nêu gương... GV cần đặc biệt chú ý sử dụng có hiệu quả phương pháp nêu vấn đề và tổ chức thảo luận nhóm để qua đó HS tự rút ra những nội dung chính trong bài học.

3. Tài liệu và phương tiện

– SGK, SGV GDCD 8.

– GV tìm thêm nhiều dẫn chứng về biểu hiện của lối sống liêm khiết trong cuộc sống hằng ngày gần gũi với các em.

– GV sưu tầm thêm một vài câu chuyện, đoạn thơ, ca dao, tục ngữ nói về phẩm chất này.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC CHỦ YẾU

Hoạt động 1 : *Giới thiệu bài.*

– GV có thể thông qua việc nêu lên ý nghĩa và tác dụng của lối sống liêm khiết để vào bài.

– GV có thể đưa ra một vài tấm gương tiêu biểu cho lối sống liêm khiết (trong SGK hoặc đưa thêm những tấm gương khác) để dẫn dắt HS tìm hiểu những biểu hiện khác nhau của phẩm chất trên, đồng thời nêu vấn đề để HS suy nghĩ.

Hoạt động 2 : *Hướng dẫn HS tìm hiểu những biểu hiện của liêm khiết qua mục Đặt vấn đề.*

– GV chia HS thành nhóm nhỏ để tiến hành thảo luận.

– GV cần hướng dẫn bằng cách gợi mở, chia nhỏ vấn đề để cuộc thảo luận thêm phong phú, sôi nổi.

– GV yêu cầu các nhóm cử đại diện lên trả lời câu hỏi trong SGK. Các nhóm khác nhận xét và bổ sung ý kiến.

– GV chốt lại những ý chính :

+ Trong những trường hợp trên, cách xử sự của Ma-ri Quy-ri, Dương Chấn và Bác Hồ là những tấm gương đáng để chúng ta học tập, noi theo và kính phục.

Những cách xử sự đó đều có điểm chung giống nhau :

- + Sống thanh cao, không vụ lợi, không hám danh, làm việc một cách vô tư có trách nhiệm mà không đòi hỏi bất cứ một điều kiện vật chất nào... Vì thế, người sống liêm khiết sẽ nhận được sự quý trọng tin cậy của mọi người, làm cho xã hội trong sạch, tốt đẹp hơn.
- + Trong điều kiện hiện nay, lối sống thực dụng, chạy theo đồng tiền có xu hướng ngày càng gia tăng, thì việc học tập những tấm gương đó càng trở nên cần thiết và có ý nghĩa thiết thực. Bởi lẽ, điều đó :
 - Giúp mọi người phân biệt được những hành vi thể hiện sự liêm khiết hoặc không liêm khiết trong cuộc sống hàng ngày.
 - Đồng tình, ủng hộ, quý trọng người liêm khiết, phê phán những hành vi thiếu liêm khiết : tham ô, tham nhũng, hám danh, hám lợi...
 - Giúp mọi người có thói quen và biết tự kiểm tra hành vi của mình để rèn luyện bản thân có lối sống liêm khiết.

Hoạt động 3 : *Tìm những biểu hiện trái với lối sống liêm khiết.*

– GV gợi ý để HS có thể đưa ra những ví dụ về lối sống không liêm khiết mà các em thấy trong cuộc sống hàng ngày (trong gia đình, nhà trường hay ngoài xã hội...).

– GV cần chỉ cho HS thấy rõ : nếu một người luôn có mong muốn làm giàu bằng tài năng và sức lao động của mình (làm giàu chính đáng), luôn kiên trì phấn đấu vươn lên để đạt được kết quả cao trong công việc, không móc ngoặc, hối lộ, làm ăn gian lận... thì đó là những biểu hiện của hành vi liêm khiết.

Hoạt động 4 : *GV hướng dẫn HS phát biểu để khắc sâu khái niệm “liêm khiết” và ý nghĩa của phẩm chất này trong cuộc sống.*

– HS phát biểu.

– GV chốt lại những ý chính ở mục Nội dung bài học trong SGK.

Hoạt động 5 : *Luyện tập, củng cố kiến thức và hướng dẫn công việc chuẩn bị bài ở nhà cho HS.*

– GV yêu cầu cả lớp làm bài tập tại lớp sau đó gọi một số HS chữa, GV nhận xét (có thể cho điểm để động viên khuyến khích những em nắm vững kiến thức và vận dụng tốt).

Gợi ý giải bài tập và hướng dẫn chuẩn bị bài

– Bài tập 1 :

+ Hành vi b, d và e thể hiện tính không liêm khiết.

+ GV cần phải giải thích rõ vì sao các hành vi khác (a, c, đ, g) không phải thể hiện tính không liêm khiết.

– Bài tập 2 :

Không tán thành với cách xử sự ở tình huống b và d, vì chúng đều biểu hiện những khía cạnh khác nhau của sự không liêm khiết.

– Hướng dẫn HS về nhà làm bài tập 4 và 5 ra giấy. Buổi học sau, GV thu bài, có thể chấm một số em chuẩn bị tốt hoặc chưa tốt để động viên hay nhắc nhở các em kịp thời.

– Hướng dẫn HS chuẩn bị bài sau : Tôn trọng người khác.

IV – TƯ LIỆU THAM KHẢO

1. Tục ngữ : Đói cho sạch, rách cho thơm.

2. Truyện đọc

LƯƠNG QUỐC TRẠNG NGUYÊN

Mạc Đĩnh Chi (1284 – 1361) quê ở Lam Khê, thuộc tỉnh Hải Dương, là dòng dõi khoa bảng lâu đời, đỗ Trạng nguyên, lại là quan to trong triều, nhưng gia cảnh vẫn rất thanh bần. Có lần nhà vua sai người đang đêm mang vàng bạc đến để ở cửa nhà ông, cốt thử lòng ông. Sáng hôm sau vào chầu, ông đem số vàng bạc ấy bỏ vào kho. Nhà vua giả bộ ngạc nhiên nói rằng, số của ấy là của trời cho có sao không nhận ? Ông tâu rằng, của cải không phải do mồ hôi công sức ông làm ra thì ông sẽ không nhận và xin nộp vào công quỹ.

Năm 1308, ông được cử đi sứ ở Trung Quốc. Có thể nói, trong sự nghiệp giao bang này, ông đã để lại khá nhiều giai thoại được người đời nhắc đến như một bài học về sự thông minh, mẫn tiệp hiếm có. Chính vì thế mà vua quan nhà Minh đã phải phong ông là “Luỡng quốc Trạng nguyên”.

(Phỏng theo *Chuyện làng Nho*,
NXB Văn hoá, Hà Nội, 1999)

CHỌN ĐẢNG NÀO ?

Vũ Đường^(*) là ông quan thanh liêm, cửa nhà thanh bạch. Bà mẹ có lần phàn nàn : “Người ta làm quan to thì giàu có, vợ con sung sướng, mà nhà ta thì thanh đạm”. Ông thưa với mẹ : “Nếu con giàu, thực không khó ! Xin mẹ nán chờ dăm mười hôm, con sẽ có nhiều vàng bạc, của cải !”. Thế rồi ông ra lệnh bắt tất cả các nhà, các cửa hiệu buôn ở Hà Nội phải thu gọn lại. Các quầy hàng không được lấn chiếm ra đường phố. Lập tức các hiệu buôn tìm cách chạy vạy : người đem biếu vàng bạc, kẻ lo lót lụa là, mua chuộc các viên chức dưới quyền ông. Ông bắt ghi chép đầy đủ : ai biếu thứ gì, ông sai bày tất cả lên bàn thờ rồi trình trọng thưa với mẹ : “Chỉ có dăm ba ngày con đã làm ra tất cả những thứ này. Bây giờ con xin lĩnh ý mẹ : nếu mẹ muốn con để đức cho con cháu, giữ được gia phong, thì con bắt đem trả các thứ này. Ngược lại, nếu mẹ thích của cải hơn thì con sẽ thu nhận các thứ này”.

Tất nhiên, bà mẹ đã hiểu lòng con.

(Phỏng theo *Chuyện làng Nho*,
NXB Văn hoá, Hà Nội, 1999)

Chú thích

(*) Vũ Đường, thế kỉ thứ XIX, quê làng Thượng Hoà, nay là xã Hồng Thái, huyện Kiến Xương, tỉnh Thái Bình. Ông đỗ cử nhân dưới triều Tự Đức, đã làm các chức Tri huyện, Tri phủ và quan trong triều hàng Chánh ngũ phẩm.